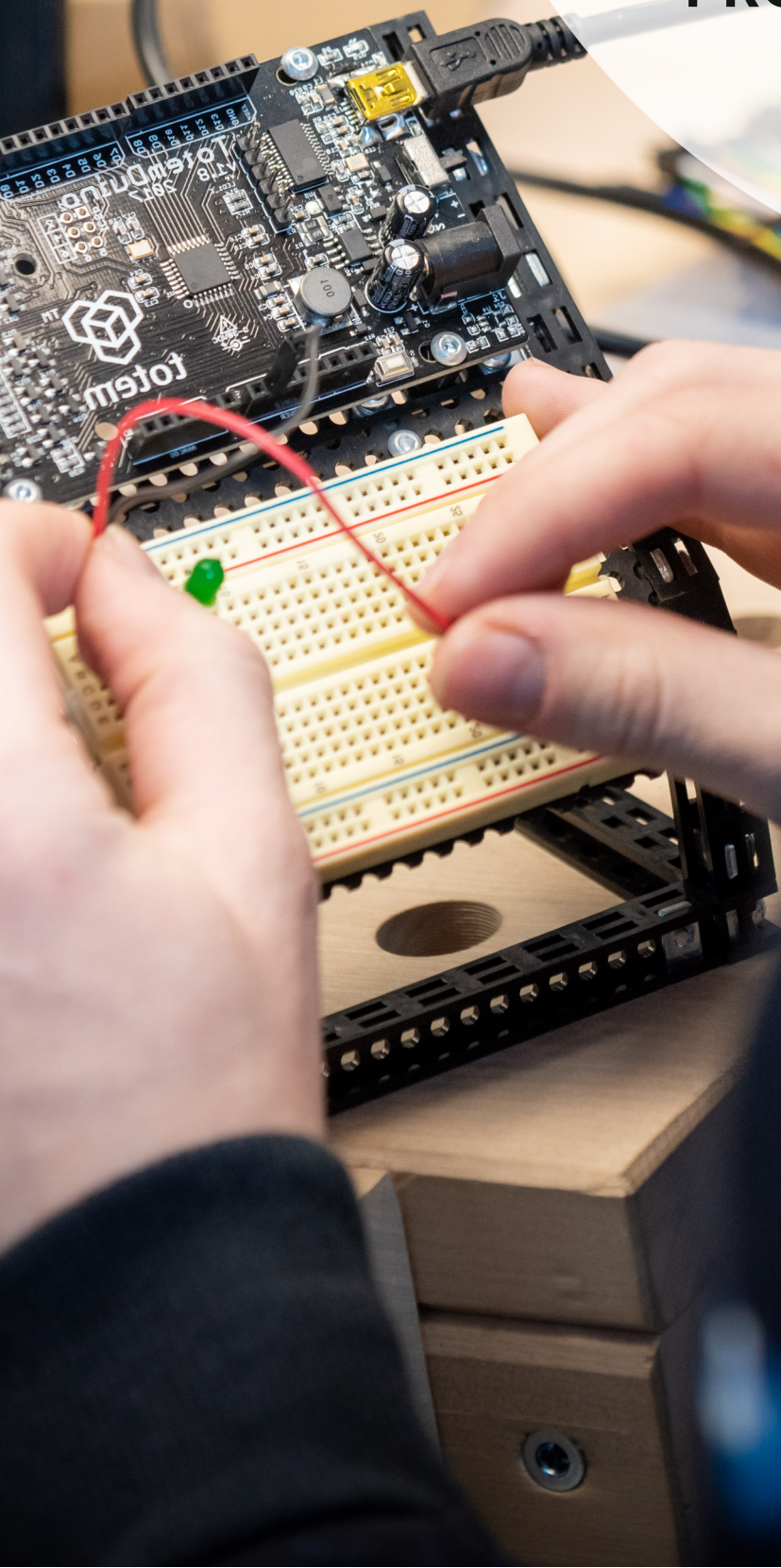

PANEVĖŽIO REGIONO DARBO RINKOS POREIKIŲ PROGNOZĖ 2021–2025 M.

Leidiny s karjeros specialistams

„Žmogiškasis kapitalas yra kertinis valstybės pažangos ramstis. Globalizacijos atnešamų galimybių, vyraujančių demografinių tendencijų bei darbo rinkos kaitos kontekste strateginis žvilgsnis į šalies žmogiškojo kapitalo plėtrą galėtų paskatinti spartesnę, bet tvarią valstybės ir visuomenės pažangą. Vis dėlto pagrindinė planingo šalies žmogiškojo kapitalo vystymo prielaida yra glaudus suinteresuotų šalių: valstybinių institucijų, verslo struktūrų, akademinės bendruomenės ir kitų – savitarpio supratimas ir bendradarbiavimas.“

LIPi 2021

*Vyriausybės strateginės analizės centras (STRATA), renginys
„Žmogiškasis kapitalas Lietuvoje 2019. Kryptis ateities darbo rinka“.*

EUROSTATO DUOMENIMIS, APIE **PENKTADALIS LIETUVOS DIRBANČIŲJŲ
DIRBA ŽEMESNĖS KVALIFIKACIJOS DARBA, NEI ĮGYTA KVALIFIKACIJA.**

TREČDALIS DIRBA SU SAVO STUDIJŲ SRITIMI NESUSIJUSĮ DARBA.

Žmogiškasis kapitalas Lietuvoje, STRATA 2020.

EUROPOS IR LIETUVOS DARBO RINKOS PROGNOZĖS

Greitai kintanti darbo rinka jaunam žmogui meta iššūkių ir atveria galimybes renkantis studijas bei karjerą. Siekiant laiku užtikrinti kokybišką švietimo sistemos atitiktį, tiek Europoje, tiek Lietuvoje apklausiami darbdaviai ir ekspertai, renkami ir analizuojami duomenys, kuriuos apibendrinus pateikiamos darbo rinkos prognozės.

Europos profesinio mokymo plėtros centras (CEDEFOP), ES valstybėms narėms teikiantis informaciją, aktualią formuojant profesinio rengimo ir mokymo politikos kryptį, yra parengęs virtualų įrankį [„Skills Intelligence“](#). Jame apžvelgiamos esamos ir numatomos darbo rinkos tendencijos Europos Sąjungos šalyse. Remiantis čia pateikiamais duomenimis, iki 2030 m. daugiausia naujų darbo vietų Lietuvoje bus siūloma finansinių, informacijos ir ryšių paslaugų bei apgyvendinimo ir maitinimo sektoriuose. Daugiau nei du trečdaliai visų laisvų darbo vietų bus skirtos aukštą kvalifikaciją turintiems specialistams.

Programos „Kurk Lietuvai“ atlikta studija [„Lietuvos darbo rinkos apžvalga ir tendencijos“](#) rodo, kad aukštųjų technologijų ekonomikos augimas Europos Sąjungoje sieks 7,4 proc., o Lietuvoje – 16,4 proc., todėl specialistai, pasirengę dirbti automatizacijos ir dirbtinio intelekto pritaikymo srityse, turės itin geras įsidarbinimo galimybes. Prognozuojama, kad iki 2030 m. 9 iš 10 darbo vietų bus skirtos aukštos arba vidutinės kvalifikacijos specialistams.

[Istaigos „Investuok Lietuvoje“ 2019 m. atliktas tyrimas](#) atskleidė, kad kvalifikuotų specialistų – ypač informacinių technologijų ir šiuolaikines technologijas išmanančių inžinerijos profesionalų – trūkumas yra viena ryškiausių šalies darbo rinkos tendencijų. Prognozuojama, kad per artimiausius 4–5 metus vien šiose įmonėse bus sukurta apie 3,3 tūkst. naujų darbo vietų įvairaus pobūdžio inžinieriams bei su inžinerija susijusių profesijų atstovams.

Lietuvoje duomenis apie darbo rinkos poreikius nuolat renka ir numatomų ateities darbo rinkos tendencijų apžvalgas pateikia STRATA ir Užimtumo tarnyba.

Užimtumo tarnybos rengiama metinė darbo rinkos prognozė „Įsidarbinimo galimybių barometras“ Lietuvoje, kartu ir Panevėžio regione, geriausias įsidarbinimo galimybes numato bendrosios praktikos gydytojams, elektros inžinerijos technikams ir inžinieriams.

STRATA parengta ilgalaikės perspektyvos Lietuvos darbo rinkos prognozė 2020–2026 m. neišskiria konkrečių Lietuvos regionų, tačiau, atsižvelgiant į esamų darbuotojų pakeitimo poreikį ir naujų darbo vietų kūrimą, numato, kad 2020–2026 m. tarp aukštos kvalifikacijos (LPK1-3) profesijų didžiausia bus reklamos ir rinkodaros specialistų, buhalterių ir įmonių, įstaigų bei organizacijų vadovų paklausa, o tarp vidutinės kvalifikacijos (LPK4-8) profesijų – parduotuvių pardavėjų ir statybininkų paklausa.

Remiantis šiomis Europoje ir Lietuvoje sudaromomis darbo rinkos prognozėmis, labai svarbu išsiginčinti specialistų poreikį atskiruose regionuose, numatyti juose dirbančių įmonių poreikius, aktualias švietimo programas ir jas baigusius specialistų įsidarbinimo galimybes.

ILGALAIKĖ PANEVĖŽIO REGIONO DARBO RINKOS POREIKIŲ PROGNOZĖ

Vienas iš konkurencingo ir patrauklaus gyventi regiono kriterijų – darbo vietos, kurių siūlo čia veikiančios įmonės ir įstaigos. Džiaugiamės matydami Panevėžio regione augantį darbdavių skaičių ir besiplečiančius verslus, tačiau vis labiau akcentuojama reikalingų darbuotojų stoka. Visuomenės senėjimas, talentų nutekėjimas ir sparti technologinė pažanga – iššūkiai, su kuriais susiduria patrauklią aplinką studijoms, gyvenimui, darbui ir verslui siekiantis kurti Panevėžio regionas. Prisidėdama prie šios problemos sprendimo, Panevėžio plėtros agentūra šiais metais parengė ilgalaikę regiono darbo rinkos poreikių prognozę, kuri, tikimės, bus naudinga sprendimų priėmėjams planuojant aktualių verslui mokymo paslaugų pasiūlą, taip pat regiono švietimo įstaigoms, regiono karjeros specialistams, planuojantiems profesinio orientavimo programas, ir Panevėžio regiono moksleiviams, besirenkantiems studijas, kurias baigę jie turės didesnes įsidarbinimo galimybes.

Rengiant šią prognozę, Panevėžio plėtros agentūra 2021 m. liepos–rugpjūčio mėn. surinko **aštuonių Panevėžio regiono aukštojo mokslo ir profesinio mokymo įstaigų** duomenis, pagal kuriuos nustatyta regione parengiamų specialistų pasiūla. Elektroninėmis ir telefoninėmis anketomis apklaustos **penkios didžiausios Panevėžio regiono viešojo sektoriaus įstaigos ir 150 verslo įmonių** – jos pateikė numatomą naujų darbuotojų poreikį per ateinančius penkerius metus. Palyginus visus šiuos surinktus duomenis, išsiaiškinta, kokių specialybių darbuotojai turės didžiausią paklausą ir įsidarbinimo galimybes Panevėžio regione.

SPECIALISTŲ PASIŪLA IR ĮSIDARBINIMAS: PROFESINIO MOKYMO IR AUKŠTOJO MOKSLO PROGRAMŲ ABSOLVENTAI

AUKŠTASIS MOKSLAS

Panevėžio regione veikia dvi aukštojo mokslo įstaigos – **Kauno technologijos universiteto Panevėžio technologijų ir verslo fakultetas (KTU PTVF)** bei **Panevėžio kolegija**.

2020 m. šias įstaigas baigė 145 absolventai pagal 25 aukštojo mokslo studijų programas (10 KTU PTVF ir 15 Panevėžio kolegijoje). Daugiausia aukštojo mokslo absolventų tais metais baigė socialinių mokslų krypties studijų programas. Daugiausia specialistų parengta pagal (1) Būhalterinės apskaitos, (2) Ilimokyklinio ugdymo ir (3) Vadybos studijų programas.

Panevėžio regiono aukštojo mokslo įstaigose siūlomos trys „Investors Spotlight“ kokybės ženklą turinčios studijų programos: Programuojamosios automatikos sistemos bakalauro programa (KTU PTVF), Elektros ir automatikos profesinio bakalauro programa bei Elektromechanikos profesinio bakalauro programa (Panevėžio kolegija). Šios [dvi inžinerinės programos](#) išskirtos kaip labiausiai atitinkančios darbo rinkos poreikius ir suteikiančios reikalingų įgūdžių. Kokybės ženklus studijų programoms skiria asociacija „Investors' Forum“ ir VšĮ „Investuok Lietuvoje“.

Viena šių programų – Elektros ir automatikos profesinio bakalauro programa – 2020 m. buvo antroje vietoje pagal regione parengtų technologijos mokslų krypties specialistų skaičių. Toliau pagal regione parengtų specialistų skaičių rikiuojasi (1) Statybos ir (3) Kompiuterinės technikos studijų programos.

1 lentelė. 2020 m. Panevėžio regiono aukštojo mokslo studijų programos ir absolventai

	SOCIALINIAI MOKSLAI		TECHNOLOGIJOS MOKSLAI		MEDICINOS MOKSLAI	
	Programų skaičius	Studentų skaičius	Programų skaičius	Studentų skaičius	Programų skaičius	Studentų skaičius
KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultetas	3	32	7	33	0	0
Panevėžio kolegija	7	113	5	62	3	77
IŠ VISO:	10	145	12	95	3	77

Panevėžio regione yra plati technologijos mokslų studijų programų pasiūla, tačiau didesnė dalis stojančiųjų renkasi ir baigia socialinės krypties studijų programas. Apžvelgiant regiono studentų įsidarbinimo duomenis, matyti, kad didžiausias procentas absolventų, įsidarbinusių per 6 mėnesius nuo diplomo gavimo, yra baigę medicinos mokslo krypties studijų programas. Duomenys, ar jų darbo vieta atitinka baigtą aukštojo mokslo programą bei įgytą kvalifikaciją, nėra renkami.

2 lentelė. 2020 m. Panevėžio regiono aukštojo mokslo įstaigų absolventų įsidarbinimo duomenys

Mokslo kryptis	Įsidarbinimas %
Socialiniai mokslai	74
Technologijos mokslai	81
Medicinos mokslai	83
VIDURKIS:	79

PROFESINIS MOKYMAS

Panevėžio regione veikia šešios profesinio mokymo įstaigos: Panevėžio darbo rinkos mokymo centras, Panevėžio profesinio rengimo centras, Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės profesinio rengimo centras, Biržų technologijų ir verslo mokymo centras, Kupiškio technologijos ir verslo mokykla, Rokiškio technologijos, verslo ir žemės ūkio mokykla. 2020 m. šiose Panevėžio regiono profesinio mokymo įstaigose absolventai baigė 39 skirtingas profesinio mokymo programas. Pati populiariausia buvo Virėjo profesinio mokymo programa, kuri siūloma visose regiono profesinio mokymo įstaigose, taip pat Apskaitininko-kasininko ir Apdailininko (statybininko) mokymo programos, siūlomos keturiose regiono profesinio mokymo įstaigose.

Sugrupavus sektoriais visas profesinio mokymo programas, matyti, kad didžiausią skaičių besimokančiųjų surinko paslaugų sektoriui pritaikytos mokymo programos. 2020 m. daugiausia paslaugas teikiančių specialistų parengta pagal (1) Slaugytojo padėjėjo, (2) Virėjo, (3) Apskaitininko mokymo programas.

2020 m. transporto sektoriui Panevėžio regione daugiausia specialistų parengta pagal (1) Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo ir (2) Technikos priežiūros verslo darbuotojo mokymo programas. Tais pačiais metais statybos sektoriui daugiausia specialistų parengė šiai sričiai itin aktualios (1) Apdailininko (statybininko), (2) Metalų suvirintojo bei pjaustytojo elektra ir dujomis ir (3) Suvirintojo profesinio mokymo programos.

3 lentelė. 2020 m. Panevėžio regiono profesinio mokymo programų ir parengtų specialistų skaičius pagal sektorius

Sektoriai	Programų skaičius	Studentų skaičius
Statyba	4	121
Prekyba	3	149
Transportas	8	598
Paslaugos	13	644
Žemės ūkis ir miškininkystė	3	63
IT	1	37
Gamyba	7	95
IŠ VISO:	39	1 707

Įvertinus 2020 m. Panevėžio regione pagal programas parengtų specialistų skaičių, matyti, kad daugiausia jų papildė (1) Transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų, (2) Techninės priežiūros darbuotojų, (3) Virėjų ir (4) Apskaitininkų gretas.

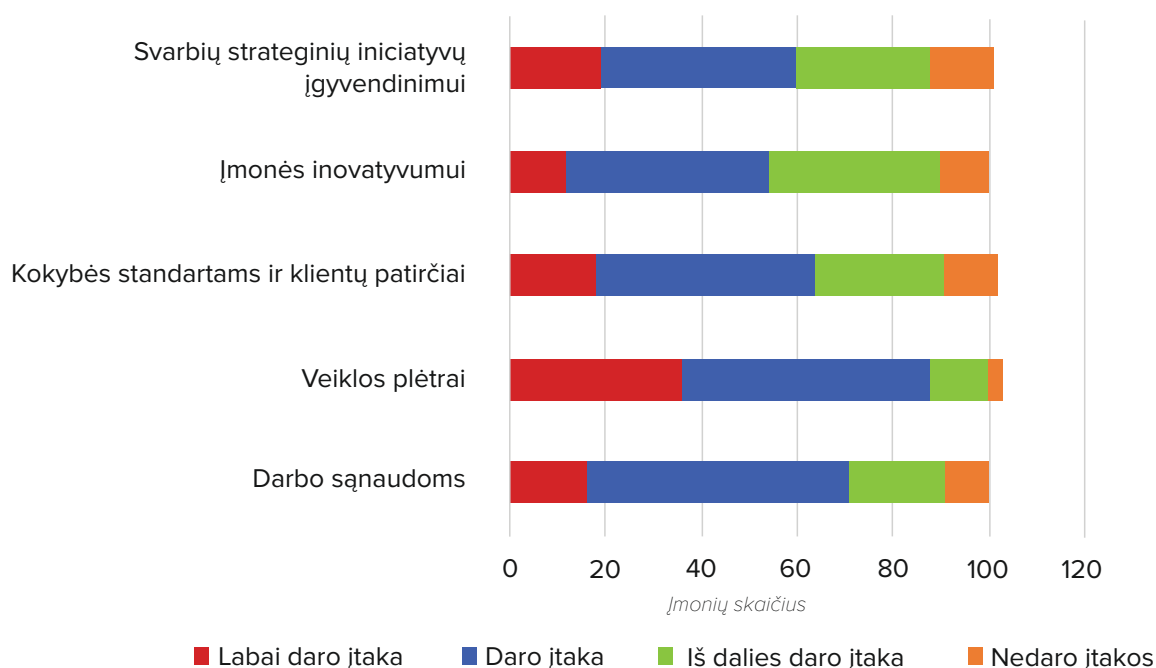
Gavę profesinio mokymo diplomą, per 6 mėnesius sėkmingai įsidarbina 69 proc. regiono profesinio mokymo absolventų. Duomenys apie įsidarbinimą pagal baigtas profesinio mokymo programas, t. y. ar darbo vietos atitinka baigtą programą ir įgytą kvalifikaciją, nėra renkami.

SPECIALISTŲ POREIKIS PANEVĖŽIO REGIONE

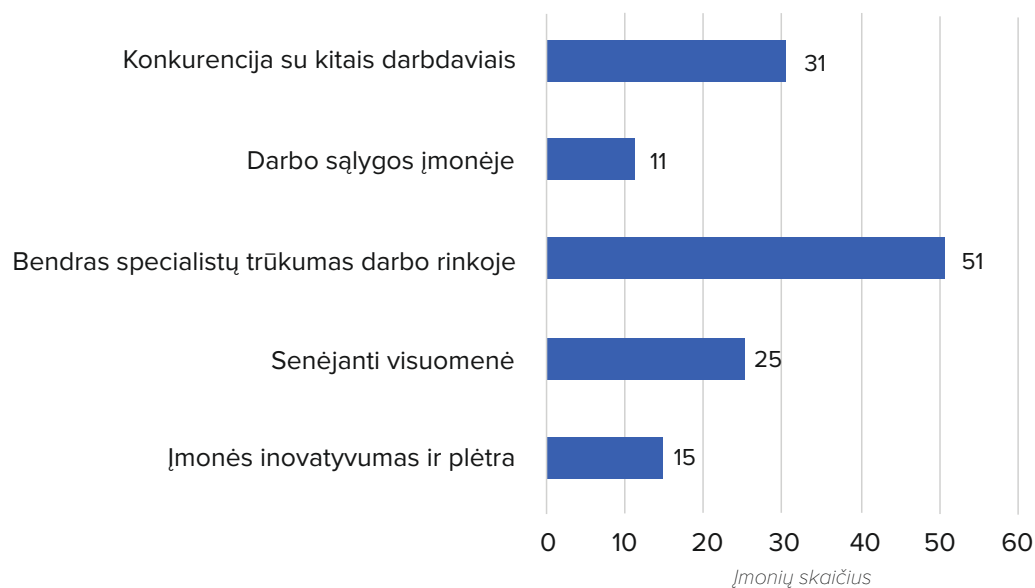
2021 m. liepos–rugsėjo mėn. surengtoje apklausoje net 70 proc. visų apklaustų įmonių teigė susiduriančios su žmogiškųjų išteklių trūkumu. Labiausiai darbuotojų trūko gamybos (76 proc.) ir transporto (75 proc.) sektoriuose. Vertindamos darbuotojų stygiaus poveikį, įmonės teigė, kad darbuotojų trūkumas daro didžiausią įtaką jų veiklos plėtrai.

Grafikas 1. Darbuotojų stygiaus įtaka Panevėžio regiono įmonėms

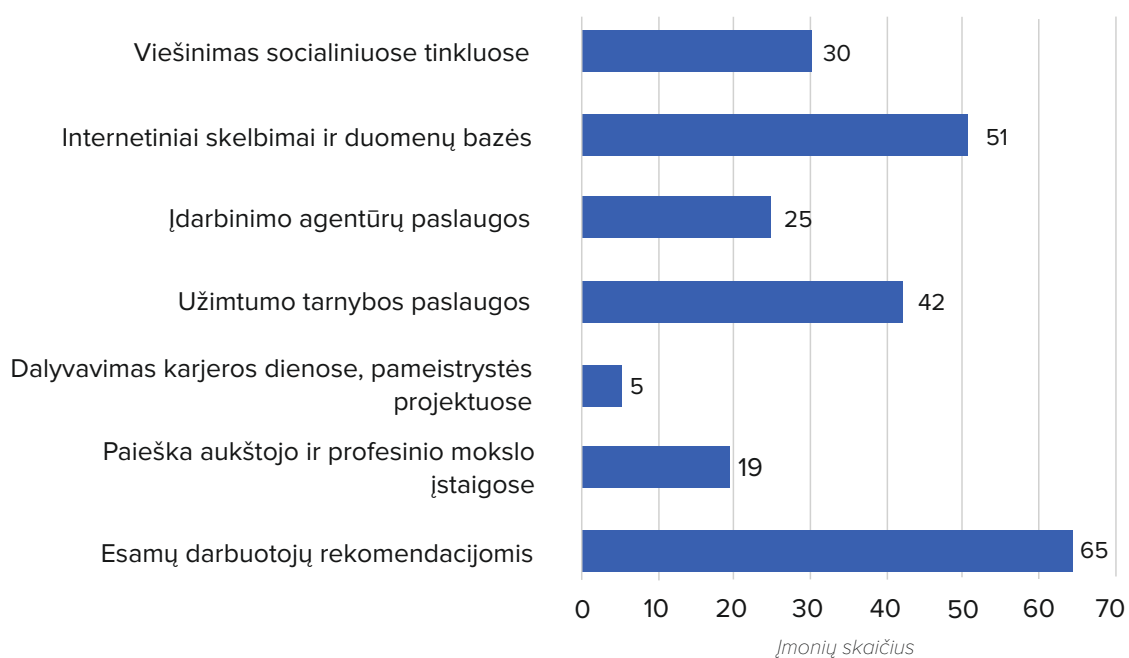
Darbdavių nuomone, pagrindinės priežastys, lemiančios darbuotojų trūkumą, yra (1) bendras specialistų trūkumas darbo rinkoje, (2) konkurencija su kitais darbdaviais ir (3) senėjanti visuomenė.

Grafikas 2. Pagrindinės priežastys, lemiančios darbuotojų trūkumą

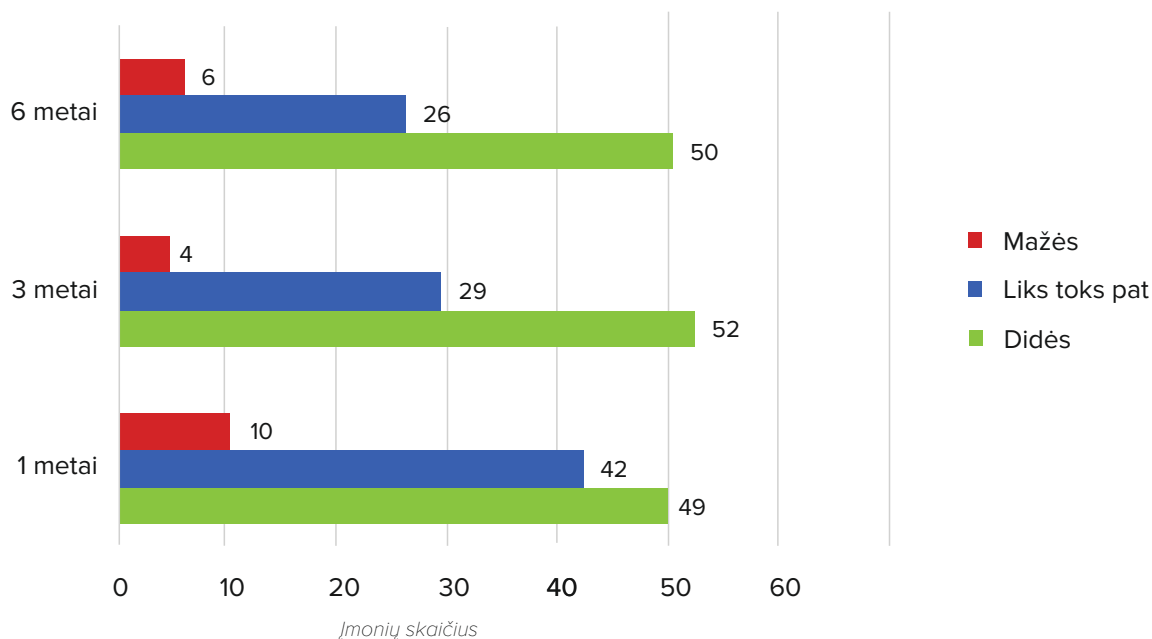
Darbdaviai dažniausiai reikiamų darbuotojų randa naudodamiesi (1) esamų darbuotojų rekomendacijomis, (2) skelbimais internete ir (3) Užimtumo tarnybos paslaugomis.

Grafikas 3. Panevėžio regiono įmonių naudojami darbuotojų paieškos šaltiniai

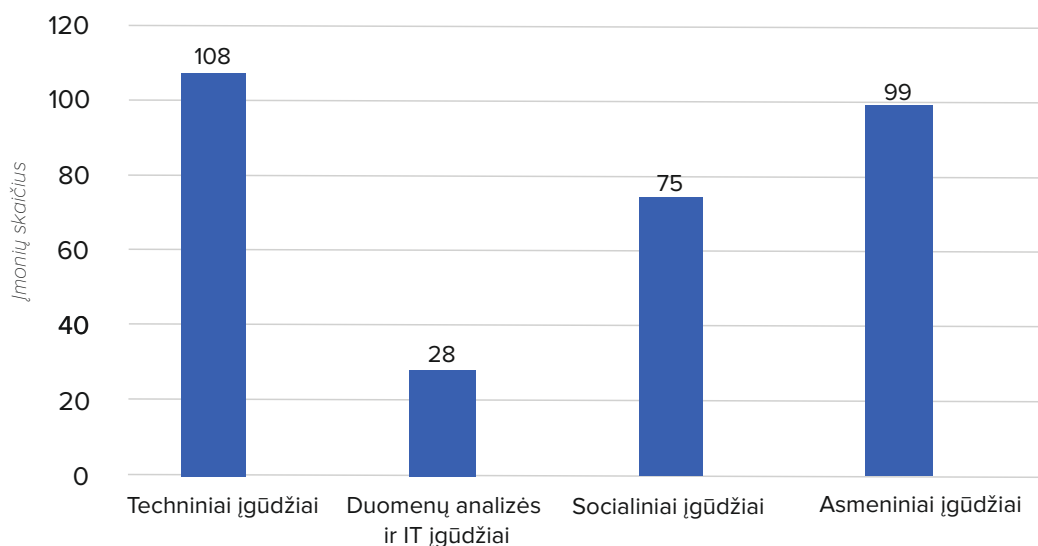
Dauguma regiono įmonių per ateinančius 5 metus planuoja didinti darbuotojų skaičių. Didžiausias darbuotojų skaičiaus augimas yra numatomas gamybos ir transporto sektoriuose. Mažiausiai darbuotojų skaičių planuoja didinti prekybos įmonės. Daugiausia darbuotojų priimti planuoja didžiosios Panevėžio regiono įmonės, kuriose dirba daugiau nei 250 darbuotojų.

Grafikas 4. Numatomas darbuotojų skaičius Panevėžio regiono įmonėse

Paprašius pasidalyti, kokios darbuotojų kompetencijos Panevėžio regiono įmonėms yra aktualiausios, jos išskyrė techninius įgūdžius, tokius kaip sisteminės žinios, suvokimas ir supratimas, proceso valdymas ir gebėjimai priimti duomenimis pagrįstus sprendimus, taip pat asmeninius įgūdžius, tokius kaip tęstinis savarankiškas mokymasis, analitinio mąstymo įgūdžiai, asmeninė atsakomybė, gebėjimas inovuoti ir priimti inovacijas bei sisteminis mąstymas.

Grafikas 5. Aktualiausios kompetencijos priimant darbuotojus

Prognozuojant darbuotojų poreikį ateinantiems penkeriems metams, Panevėžio regiono įmonės įvardijo, kiek ir kokių specialistų ateityje jos planuoja priimti. Įmonių nurodytos reikiamų darbuotojų kvalifikacijos sugrupuotos pagal sektorius į aštuonias grupes: IT, statyba, inžinerija, kita gamyba, prekyba, transportas, paslaugos, žemės ūkis ir miškininkystė. Geriausias įsidarbinimo galimybes Panevėžio regione turės įgijusieji statybos, inžinerijos ir gamybos sektoriaus įmonėms aktualią kvalifikaciją.

Per artimiausius penkerius metus Panevėžio regiono įmonės daugiausia planuoja įdarbinti šių sričių specialistų: (1) suvirintojų, (2) metalo apdirbimo staklininkų, (3) gamybos inžinierių, (4) elektros ir elektronikos inžinierių ir (5) motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų.

PANEVĖŽIO REGIONO ĮMONĖMS AKTUALIAUSIOS DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS

STATYBA	plytelių klojėjas, statybos inžinierius, stalius, elektrikas, apdailininkas.
INŽINERINĖ PRAMONĖ	gamybos inžinierius, elektros ir elektronikos inžinierius, įrenginių techninės priežiūros inžinierius, bendras inžinierius, mechanikos inžinierius technologas.
KITOS PRAMONĖS ŠAKOS	suvirintojas, metalo apdirbimo staklininkas, maisto pramonės gamybos darbuotojas, elektros įrangos surinkėjas ir derintojas, elektros įrenginių elektromechanikas, tekintojas.
TRANSPORTAS	motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojas, motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojas, autokrautuvo vairuotojas.
PASLAUGOS	virėjas, siuvėjas, buhalteris, rinkodaros vadybininkas.
IT	inžinierius programuotojas, informacinių sistemų specialistas, kompiuterinių tinklų derintojas.
ŽEMĖS ŪKIS IR MIŠKININKYSTĖ	žemės ūkio gamybos darbuotojas, agroserviso darbuotojas.

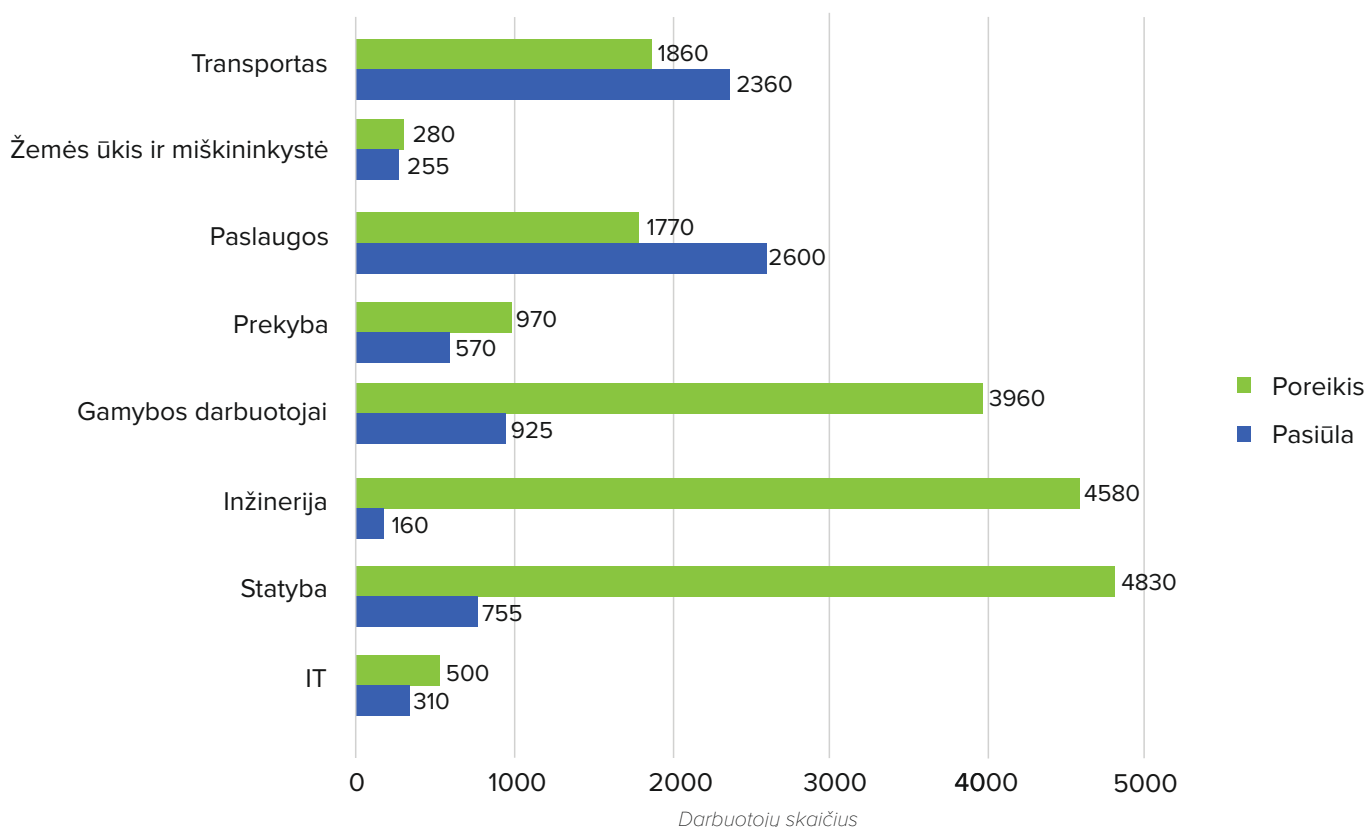

PASKATOS RINKTIS PANEVĖŽIO REGIONO ĮMONĖMS AKTUALIAS AUKŠTOJO MOKSLO STUDIJŲ PROGRAMAS

Ekonomikos ir inovacijų ministerija jau antrus metus tęsia tikslinių skatinamųjų stipendijų programą, skirtą STEM studijų krypties studijų programas regioninėse aukštosiose mokyklose besirenkantiems moksleiviams. 200 eurų kas mėnesinės tikslinės stipendijos skiriamos aukštųjų mokyklų studentams, įstojušiams į valstybės finansuojamas inžinerijos, matematikos ir informatikos programas, aktualias įmonėms ne tik Panevėžio regione, bet ir visoje Lietuvoje.

Panevėžio regione minėtas stipendijas gali gauti studentai, pasirinkę studijuoti vieną iš šių šešių studijų programų: Panevėžio kolegijoje – **Kompiuterių tinklų administravimą, Informacijos sistemų kūrimą ir priežiūrą, Elektros ir automatikos įrenginius, Kompiuterių techniką ar Elektromechaniką**, o KTU PTVF – **Programuojamosios automatikos sistemas**.

Grafikas 6. Specialistų pasiūlos ir poreikio prognozė pagal sektorius 2021–2025 m. Panevėžio regione

Panevėžio regione daugiausia darbo vietų bus siūloma **aukštos kvalifikacijos specialistams**.

Per ateinančius penkerius metus didžiausias poreikis specialistų Panevėžio regione bus **gamybos, inžinerijos ir statybos sektoriuose**.

Tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio regione daugiausia darbo vietų bus siūloma **aukštos kvalifikacijos specialistams**.

Geriausias įsidarbinimo galimybes per ateinančius penkerius metus Panevėžio regione turės **suvi-rintojo, metalo apdirbimo staklininko, gamybos inžinieriaus, elektros ir elektronikos inžinieriaus** kvalifikacijas įgiję specialistai.

Labiausiai paklausūs bus **techniniai ir asmeniniai** įgūdžiai.

Vis svarbesnė bus **vidinė motyvacija ir noras mokytis visą gyvenimą**. Minkštieji gebėjimai, tokie kaip asmeninė atsakomybė, gebėjimas inovuoti ir priimti inovacijas bus vis aktualesni darbdaviams.

Iniciatyva „Ilgalaikė darbo rinkos poreikių prognozė“ yra Panevėžio miesto savivaldybės finansuojamo projekto „Atrasti Panevėžį: verslo aplinkos potencialas“ dalis.